

EL PES DEL SILENCI

GUIÓ TEATRAL

BANINA MOULOUD LEHBIB
SOFÍA MONLEÓN VICENTE

TUTOR: ANDREU ROMERO I ALCAYDE
IES FRANCESC FERRER I GUÀRDIA

2025

6ª Edició "Premis
Memòria a l'Escola"

DRAMATIS PERSONAE.....	2
ACTE I.....	3
-VERITAT-.....	3
ESCENA 1.....	3
ESCENA 2.....	3
ESCENA 3.....	4
ESCENA 4.....	5
ESCENA 5.....	5
ESCENA 6.....	6
ACTE II.....	6
-REPARACIÓ-.....	6
ESCENA 1.....	6
ESCENA 2.....	8
ESCENA 3.....	9
ESCENA 4.....	10
ESCENA 5.....	10
ESCENA 6.....	11
ACTE III.....	12
-JUSTÍCIA?-.....	12
ESCENA 1.....	13
ESCENA 2.....	14
ESCENA 3.....	14
ESCENA 4.....	15

DRAMATIS PERSONAE

ACTE PRIMER

4 alumnes de primària: Vestimenta pròpia de primària en la II República.

Rosario Migoya: Porta una falda llarga de color fosc, una brusa blanca, una rebeca i els cabells arreplegats en una trossa.

2 de guàrdies de policia: uniforme verd, botes, gorra verda i amb escuts franquistes.

Andrea Ibáñez: Porta un vestit amb quadres blancs i verds.

Antonia Cerdá: Va vestida amb un vestit d'estampat floral.

2 xiquetes: porten les dos un vestit.

Francisca Ballester: porta una granota blava, un mocador al coll, una insígnia amb el logo de la FAI i un barret roig.

Bárbara Morella: Està embarassada i porta un vestit llarg, un mocador i un barret roig.

Carme Martínez Fortea: Està embarassada i porta uns pantalons negres, una samarreta de ratlles, un mocador al coll i un barret roig.

1 guàrdia: uniformat de color fosc, porta un diari com per exemple El Alcázar.

3 afusellats: roba bruta de fang i desgastada.

1 germà d'un afusellat, 1 dona, 3 mares: vestits de negre.

ACTE SEGON

2 entrevistadores: roba juvenil.

Maria Navarro: roba casual.

Pilar Taberner: roba casual.

Teresa Llopis: roba casual.

Andrea Ibáñez, Rosario Migoya, Antonia Cerdá, Bárbara Morella i Carme Martínez Fortea.

Cridadora del tren (agutzil): Porta un peto texà.

5 dones dins del tren: Vestides amb roba de l'època 1933-1936.

Dones 1, 2 i 3: Robes trencades.

Gent del poble: Vestits amb roba de l'època 1933-1936.

Carme Giner Mateu (àvia de Pilar): Porta una falda llarga, una brusa i una rebeca.

Trini Sanchis Cots (àvia de Teresa): Quan està enllitada porta un camisó blanc.

Anita Lladró Sena (àvia de Maria): Va vestida de negre i està embarassada.

2 xiquets (fills d'Anita Lladró Sena): porten pantaló curt i una camisa de mànega curta.

ACTE TERCER

Asunción: Dona major que porta una falda llarga i una camisa, sabates de vestir, jaqueta, borsa i bastó.

Filla de Asunción: Ropa formal.

Veí : Ropa formal.

5 Veïns: Ropa formal.

Alcaldessa: Porta un vestit de color fosc i una banda d'alcaldeessa.

6 afusellats: Roba bruta de fang i desgastada.

6 familiars: Roba formal.

Maria, Teresa, Pilar, Àvia de Maria, Àvia de Teresa, Àvia de Pilar i les dos entrevistadores.

ACTE I

-VERITAT-

(S'obre el teló. A fosques, es projecta el títol de l'acte. Desapareix el text als 5 segons.)

ESCENA 1

Amb l'escenari a fosques es sent el darrer part de guerra:

<https://www.youtube.com/watch?v=1murZqbLhdU>

S'enllumena l'escenari. Aula escolar amb una taula i quatre cadires.

(Entren quatre xiquets cantant "Al Cocherito Leré", botant a la corda i seuen a les cadires. Entra una mestra i els i les xiquetes callen.)

Rosario Migoya: Bé xiquets, anem a repassar la taula del 5, d'acord?

Alumnes i Rosario: Cinc per u, cinc. Cinc per dos, deu. Cinc per tres, quinze...

(Apareixen dos guàrdies de policia.)

Guàrdia 1: Rosario Migoya?

Rosario: Sí, sóc jo.

Guàrdia 1: Tiene que acompañarnos, ya sabe usted el motivo.

(Els guardians agafen a Rosario i se l'emporten a la força. Rosario no mostra resistència.)

Rosario Migoya: *(abans d'eixir per la porta en mans dels guàrdies, es gira i diu als xiquets preocupats i espantats)* No us preocupeu xiquets, no passa res, torne de seguida.

(Passem a negre.)

ESCENA 2

Casa de poble. Joguets i una ràdio en el sòl. Es manté la taula amb dos cadires.

(Sona una copla, com “La rubia platino” d’Estrellita Castro. Entren ballant dos dones agafant el vol dels seus vestits, acompanyades per les dos filles i el fill d’Antonia. Els xiquets s’asseuen al sòl i juguen amb els joguets. Les dones seuen a les cadires i comencen a cosir. El volum de la música baixa.)

Andrea Ibáñez: Ni t’ho creuràs, l’altre dia la Maria em va contar que al Paco se l’han emportat perquè Miquel el dels “pollos” l’ha acusat de comunista.

Antonia Cerdá: *(deixant caure la roba a les seues mans)* Com?

Andrea Ibáñez: Sí sí, tot perquè...*(els interrompen dos guàrdies amb uniforme verd i amb escuts i símbols franquistes trucant a la porta)*

Guàrdia 1: Andrea Ibáñez i Antonia Cerdá?

Andrea Ibáñez: Sí, què voleu?

(Els guàrdies agafen cadascú a una dona i se les emporten a la força. Elles criden pels seus fills.)

Guàrdies: *Ahora pagaréis por vuestros crímenes, rojas de mierda!*

Antonia Cerdá: Tonica, Nati! Ricardo! Els meus fills! Ajudaaaaaa!

(Passem a negre.)

ESCENA 3

Una habitació, al mig, una taula.

(Sona una cançó, com "Night of the Wolf" a partir del minut 1:00. Tres dones, dos d'elles embarassades. Llum tènue. Dos de les dones estan en l'escenari. Una esperant a la taula i l'altra prop del teló com si vigilara per la finestra. Entra la tercera dona amb una borsa de tela on porta fulletons. Els treu però li cauen a terra uns quants. La dona de la taula li ajuda a ordenar-los damunt la taula. La tercera dona continua mirant pel teló fins que comença el diàleg.)

Carme: Hem d'acabar d'organitzar la reunió de veïns de demà.

Bárbara: Sí, encara que hem d'anar en compte. Als pobles veïns diuen que a tothom que enxampen amb propaganda republicana...

Francisca: No et preocupes, ens farem passar per ximples mestresses de casa i així...

Carme: És normal que anem amb la nostra bosseta, no desconfiaran si no fem res estrany, no patiu.

(Apareixen dos guàrdies.)

Guàrdia 1: ¡Carme Martínez Fortea, Bárbara Morella y Francisca Ballester están detenidas!

(Els guàrdies agafen a les dones i se les emporten. Elles marxen posant resistència i escridassant. Passem a negre.)

ESCENA 4

Una cel·la bruta. Al costat un un guàrdia llegint un periòdic recolzat en la taula.

(Sona una cançó com “Canto nocturno en las trincheras”. Llum sobre escena i al mig d'ella, sis dones tancades per una corda que fa la forma d'un quadrat a terra. És molt petit i elles no tenen espai. Baixa la música i parlen.)

Andrea Ibáñez: De quants mesos és el xiquet?

Carme Martínez Fortea: Xiqueta, estic segura que és una xiqueta. Porte ja set mesos i mig.

Francisca Ballester: *(gratant el seu cap amb força, murmura)* Quins bàrbars! empresonant a dones, algunes embarassades, en una cel·la amb unes condicions tan inhumanes! Si quasi no ens podem tombar!

Antonia Cerdá: Què faran els meus fills sense la seua mare? Quin futur els espera en aquest món?

Bàrbara Morella: Tranquil·les, som innocents i eixirem d'ací, no hem comés cap crim.

Rosario Migoya: Alguna té un tros de fulla? Vull escriure un missatge a la meua filla perquè amb aquestes bèsties, qui sap si no acabem sent afusellades.

(Totes neguen amb el cap. Para la música. Carme Martínez Fortea comença a cantar una cançó de bressol)

Carme Fortea: La meua xiqueta és l'ama del corral i del carrer, de son pare i de sa mare, de la figuera i la parra, de la flor del taronger...

(Passem a negre.)

ESCENA 5

*Sona una cançó trista, com Glass: Études: No. 5 (Reworked By Christian Badzura).
Sis dones a un costat de l'escenari.*

(Les dones amb les mans nugades es col·loquen en fila contra la paret. Entren sis guàrdies armats i amb uniforme també en fila i es col·loquen al davant d'elles.)

Guàrdia 1: Preparats...Apunten...

Dones: Assassins! Visca la república!

Guàrdia 1: Foc!

Els guàrdies disparen i maten les dones. Aquestes cauen a terra.

(Passem a negre.)

ESCENA 6

Sona una cançó trista, com Glass: Études: No. 5 (Reworked By Christian Badzura).

L'escenari està dividit en dos parts iguals mitjançant una paret de caixes. D'un costat es troben tres afusellats i les sis dones afusellades i, a l'altre, sis familiars: un xiquet, un germà, una dona, tres mares.

(Tots els personatges caminen per la seua zona neguitosos. Només s'aturen a la vora de l'escenari quan han de parlar. La dona en un dels moviments arreplega un mocador d'home del terra, situat a prop de les caixes.)

Afusellat 1: On estem?

Afusellat 2: Què fem aquí? Qui és tota aquesta gent?

Xiquet: Mare, on estàs?

Mare 1: Fill meu, que t'han fet?

Afusellat 3: Per què a nosaltres?

Dona: Què faré sense tu, volgut meu?

(S'apaguen els llums i es tanca el teló).

ACTE II

-REPARACIÓ-

(S'obre el teló. A fosques, es projecta el títol de l'acte. Desapareix el text als 5 segons.)

ESCENA 1

Sona una cançó, com "Yumeji's Theme". Mentres sona la música trauen la taula, cinc cadires i cinc ampolles d'aigua. Trauen les coses com fent una coreografia.

(Entren les tres entrevistades d'un costat de l'escenari i les dos entrevistadores de l'altre i totes s'apropen a la taula. Es saluden i prenen seient.)

Entrevistadora 1: *(l'entrevistadora és jove i està nerviosa i, per tant, en algun moment fa com que llig la pregunta)* Bona vesprada. Som estudiants de 4t de l'ESO a l'Institut Francesc Ferrer i Guàrdia i estem realitzant un treball d'investigació sobre la situació de les dones durant la postguerra. Ens han dit que havíem de parlar amb vosaltres perquè teniu molt a dir...

Maria, Teresa i Pilar: Clar, gràcies per comptar amb nosaltres.

Entrevistadora 2: Per començar, ens podeu confirmar el vostre nom, cognoms i lloc de naixement?

Maria: Sí, soc Maria Navarro Giménez i vaig nèixer a Xirivella. Soc neta de José Navarro Àngel i presidenta de l'associació de familiars de víctimes del franquisme de la fossa 126 de Paterna.

Pilar: Jo soc Pilar Taberner, vaig nèixer a València i represente a les famílies de la fossa 21.

Teresa: A mi em diuen Teresa Llopis Guixot i vaig nèixer a Oliva, represente als familiars de la fossa 100 de Paterna i també als represaliats i represaliades del meu poble, Oliva, on varen assassinar dues dones.

Entrevistadora 1: Gràcies, segur que les vostres històries ens guien.

Maria: En la fossa que jo represente tenim 3 dones assassinades. *(mira a l'altra banda de l'escenari)*

(L'entrevista passa a segon pla enfosquant els llums. Apareixen tres dones en l'altre costat de l'escenari que està enllumenat.)

Andrea Ibàñez: Sóc Andrea Ibàñez, una de les tres dones soterrades en la fossa 126 de Paterna. No saben perquè em van afusellar. Al sumari només fica que em dedicava "a mis labores".

Rosario Migoya: Jo sóc Rosario Migoya, com podeu veure pel meu uniforme, era mestra republicana. Tenia sis fills, que amb la meua mort van quedar orfes.

Antonia Cerdá: Soc Antonia Cerdá i, a l'igual que Andrea, al sumari només fica que em dedicava "a mis labores". Jo era una dona sindicalista, presidenta de la Societat d'Obreres Manuals "La Unión" i vaig ser la primera dona que va formar part de la Comissió Gestora de l'Ajuntament d'Alzira. Vaig dedicar la meua vida a millorar les condicions laborals i socials de les dones. Al sumaríssim em descriuen com "No catòlica", "De ideas contrarias al gobierno nacional", "Ser madre de un hijo que marchó a defender la causa roja" i "Revolucionaria de la causa roja".

(Eixen les tres dones i segueix l'entrevista. Les llums s'apaguen en una part de l'escenari i només enfoquen la zona de l'entrevista)

Pilar: Les tres dones de la fossa 21 són Carme Martínez Fortea, Bárbara Morella i Francisca Ballester. Aixina com a la fossa 21 tenim 76 víctimes, en tots fica doncs si eren militars, si eren rajolers o la professió que tenien, però, en canvi, per a les tres

dones fica “sus labores”. Eixa és la primera discriminació, no? (*mira a l'altra banda de l'escenari*).

(*L'entrevista passa a segon pla enfosquint els llums. Apareixen tres dones, dos d'elles embarassades, en l'altre costat de l'escenari que es torna a enllumenar.*)

Bàrbara Morella: Nosaltres érem de Catarroja, fundàrem una cooperativa al poble, érem anarquistes i de la FAI, i estàvem molt implicades políticament en canviar les coses.

Carme Martínez Fortea: Vam ser les tres primeres dones afusellades a Paterna. Vam passar per la presó i dos de nosaltres vam ser assassinades embarassades.

(*Eixen les tres dones i segueix l'entrevista. Les llums s'apaguen en una part de l'escenari i només enfoquen la zona de l'entrevista.*)

Pilar: és una repressió específica contra elles, el no nomenar qui eren. Dir que per ser dona ja “sus labores” era la teua professió.

Teresa: En la fossa 100 de Paterna hi ha 28 víctimes, però no hi ha cap dona assassinada.

(*Tanquem llums a negre. Es retiren taula i cadires.*)

ESCENA 2

(Llum general. Apareixen dones en un tren que va a gran velocitat. El tren es desplaça pel pati de butaques i els passatgers marquen el ritme del tren amb els peus. Una dona en l'escenari anuncia les parades. De fons es sent el soroll d'una locomotora a tota màquina.)

Cridadora del tren: Pròxima parada, estació 14 d'abril! Deixen espai per al dret a vot de les dones!

(El tren avança.)

Cridadora del tren: Pròxima parada, estació Constitució de la II República. Carreguem a les dones amb el dret a l'educació!

(El tren avança encara a més velocitat.)

Cridadora del tren: pròxima parada, estació 18 de juliol! Agafeu-vos que venen corbes!

(El tren avança encara a més velocitat però sembla a punt de descarrilar.)

Cridadora del tren: pròxima parada, estació 1 d'abril! Francisco Franco guanya la guerra! Torneu totes a casa!

(El tren es xoca i retrocedeix.)

(Passem a negre.)

(Es retornen la taula i les cinc cadires.)

ESCENA 3

La llum il·lumina una taula. A un costat de la taula, les tres entrevistades assegudes, a l'altre les dos entrevistadores.

Entrevistadora 1: Per què creieu que el franquisme va sotmetre la dona a aquesta repressió específica?

Maria: Bé, després de proclamar-se la República amb unes eleccions democràtiques, les dones es pujaren en un tren a tota velocitat que les va portar nous drets i va fer perillar el vell patriarcat. El Franquisme va voler tindre sotmesa a la població i sotmeses a les dones fent retrocedir aquest tren. Tant de bo la República haguera eixit bé perquè segur que aquesta societat seria una altra.

Pilar: En aquest genocidi ideològic, en els homes es va exercir la violència de la mort, i per a les que quedaren, les dones, la repressió es va exercir mitjançant quantitat de ferramentes estratègicament pensades per a la submissió.

Teresa: *(Colpeja la taula amb les dos mans. S'alça i comença a passejar per l'escenari)* Encara a dia d'avui n'hi ha persones que no volen parlar sobre moltes coses i són eixos silencis el que ens ha arribat a totes nosaltres, *(S'atura un moment. Mira cap al públic)* no? Silencis que han fet que nosaltres, tres generacions després vulguem buscar què hi ha en eixe silenci sobre fets tan importants que han afectat a les nostres famílies i han marcat les nostres vides. No penseu?
(Teresa calla i torna a seure. La llum il·lumina la taula de l'entrevista.)

Entrevistadora 2: Tota la raó. Ens podries contar com ho heu viscut a la teua família?

Teresa: *(suspira, es tranquil·litza i parla)* Doncs en el meu cas, la meua iaia, en la meua família, este tema sí que s'ha parlat, els meus iaies només tenien un fill que era mon pare, mon pare també ha mort, i en el meu entorn familiar sí que se'ns ha contat el que va passar. Com pot oblidar la meua iaia el que li varen fer?
(Passem a negra.)

ESCENA 4

Una plaça.

(S'il·lumina el centre de l'escenari, hi ha quatre dones agenollades al terra, vestides amb robes trencades, i dos policies que els van rapant el pèl.)

Dona 1: Ah, que em fas mal!

Guàrdia 1: Te aguantas. ¡Este es vuestro castigo por rojas!

Guàrdia 2: ¿Os pensáis que estáis en la peluquería o qué? *(riuen els dos policies.)*

(Acaben de rapar-les el pèl i les dones s'alcen.)

Guàrdia 1: Venga, poneos en fila. *(Les dones es fiquen en una fila de costat al públic).* Ahora todos los días tendréis que ir a pagar la multa al Ayuntamiento. Así la gente por la calle sabrá lo que sois. Estáis marcadas por vuestros crímenes.

Dona 2: *(gira el cap cap al públic i diu plorant i adolorida:)* Quins crims? si nosaltres no hem fet res. *(torna a girar el cap cap a la fila).*

Dona 3: *(gira el cap cap al públic i diu irada:)* Una multa? Vidua i amb dos fills, d'on trauré els diners? *(torna a girar el cap cap a la fila).*

(Comença a sonar una música. Apareix un home amb un tabal que es col·loca al final de la fila i les dones comencen a desfilar per l'escenari seguint al guàrdia. Apareixen habitants del poble a l'escenari, que conforme passen les dones es riuen i es burlen d'elles, alguns les senyalen, altres aparten la mirada, altres els escopinien. Donen tres voltes per l'escenari i ixen per un costat.)

(Passem a negre.)

ESCENA 5

(Es retornen la taula i les cinc cadires. Novament la llum central. Continua l'entrevista.)

Teresa: Aquesta repressió que va patir la meua àvia va marcar molt la seua vida i també la del seu fill. El meu pare, que aleshores tenia 9 o 10 anyets, va viure tota la seua vida amb un trauma enorme per aquest fet. Eren dones molt fortes, la meua iaia va arribar un moment que es va negar a eixir més de sa casa, va posar la seua vida a disposició, si la volien matar que la mataren, però que ella no tornava a eixir així de sa casa. Açò en el cas de la meua família, sí que se'ns ha traslladat.

Pilar: La meua iaia no va callar l'assassinat del seu germà, mai. Però em va transmetre sempre una informació molt reduïda. El 2007 s'aprova la llei de memòria i comencen a fer homenatges a Quart de Poblet. I gràcies a tot eixe impuls de conèixer la veritat, trobe a les actes de l'Ajuntament de Quart de Poblet que la repressió va molt més enllà d'assassinar el germà de la meua iaia.

(Pilar mira al personatge que s'incorpora en l'altre costat de l'escenari. L'entrevista passa a segon pla enfosquint els llums. S'il·lumina a la dona que apareix en l'altre costat de l'escenari.)

Carme Giner Mateu: van matar el meu germà. I li van llevar la pensió a la meua àvia per ser de família obertament esquerrana, tot i haver sigut comare funcionària de l'ajuntament. Jo ja vaig viure tota la vida en la negrura després de que mataren el meu germà, perquè encara que el temps va anar fent la seua funció, a ma casa el meu pare va dir que l'alegria s'havia acabat.

(Ix la dona i s'apaga la seua llum i segueix l'entrevista que es torna a il·luminar.)

Maria: En el cas de la meua família, el 7 d'abril de 1939, detenen el meu avi, la meua àvia estava embarassada de sis mesos i tenia dos fills, mon pare era el major.

(Maria mira cap a l'altre costat de l'escenari que s'ilumina i per on entra l'àvia de Maria acompanyada dels seus dos fills. L'entrevista passa a segon pla enfosquint els llums.)

Anita Lladró Sena: Vaig perdre el meu home, que era el qui portava els diners a casa. Tampoc em van donar l'oportunitat d'alçar el cap ni de treballar. Llavors vaig deixar Picanya i em vaig anar amb els meus fills a Xirivella, on vaig haver de treballar dia i nit cosint i llavant roba per a poder comprar als meus fills algo de menjar.

(Ix la dona i s'apaga la seua llum i segueix l'entrevista que es torna a il·luminar.)

Maria: El meu pare amb només 13 anys va haver de posar-se a treballar. La família va ajudar la meua iaia cuidant del segon fill. I, si no fóra poc, encara li dien que això li passava per casar-se amb un comunista. *(començant a plorar, diu:)* Si això continuem després... *(una de les entrevistadores li acosta un mocador. La llum passa a negre).*

ESCENA 6

*La taula i les cinc cadires. A l'altre costat de l'escenari un llit i una còmoda.
(Les llums enfoquen l'entrevista.)*

Entrevistadora 1: A totes les històries trobem dones. Quina importància han tingut per a mantindre la memòria?

Pilar: *M'agüela* va traslladar molt poquet, però suficient per a passar el llegat. Ella tenia una pallisa molt vella i abans de tirar-la, vaig trobar unes fotos del seu germà *(ensenya la foto)*, la carta de despedida d'abans d'afussellar-lo...tot amagat, no ens contava res. I és en l'homenatge que es fa al poble, quan *m'agüela* parla. Va ser el primer reconeixement públic al seu germà. Eixe dia va ser un punt d'inflexió, a partir del qual ella em va començar a contar i contar. Jo ho vaig rebre com un relleu de *m'agüela*.

José Giner Navarro (afusellat a Paterna, 21/07/39)

Teresa: En el meu cas m'arriba la transmissió d'ixa memòria a casa, a través de la meua àvia.

(Teresa s'alça de la taula i es dirigeix a l'altre costat de l'escenari, on hi ha una dona major enllitada, la seua àvia. Teresa s'apropa, obri un calaix i treu una carta mentre narra el que va fer.)

Teresa: Ella quan se va fer major va estar enllitada un temps i molt poquet abans de morir-se em va demanar que obrira un calaixet d'una còmoda del dormitori i que li llegira l'última carta. I vaig obrir eixe calaixet, i havien coses que no havia vist mai, havien moltes cartes. Vaig agarrar l'última, que estava damunt de tot i li la vaig llegir. *(Teresa s'atura un moment. Emocionada, mira a l'àvia. Agafa la carta i fa com que llig. Sona la veu d'un home que llig el següent fragment).*

Veu d'home: "Te ruego transmitas mi último recuerdo de despedida para siempre a toda mi familia y a la tuya, amigos y amigas y vecinos.

Dales un abrazo a mis queridísimos padres y a mis queridos hermanos, dale un beso a mi madre santa, dale otro a mi padre querido que tanto se ha preocupado en darme educación, díles que me perdonen, díles que me los llevo en el corazón al otro mundo.

Y tú mi amada Trinidad, corazón santo y bueno, abrázate a nuestro hijo, bésale la frente y las mejillas todos los días, ese pedacito de carne mía, ese hombrecillo sabio

que me deixo y así recordarás a su padre y le harás recordar a él, mi hijo tesoro querido, yo que deseaba verle hecho un hombre, ver el final de su inteligencia, cuídalo, edúcalo, que si tenéis salud, podrás gozar de su sabiduría.

Adiós a todos, este es el final de vida de un hombre honrado y trabajador que después de algunos meses de cárcel , muere fusilado por los hombres que dicen ser humanitarios.

Tu esposo que os lleva en el fondo del alma y repite abrazos y besos a mis padres y hermanos y a toda la familia y que le des un millón de besos a mi hijo y tu recibirás los últimos abrazos y besos de tu esposo que siempre te ha querido.

BLAS LLOPIS "

Teresa: *(Mira al públic.)* Fou un moment per a mi molt emocionant, i que té un pes en la meua vida molt gran, perquè a partir d'allí, es va quedar eixe calaixet obert, a partir d'ací vam llegir totes les altres cartes i vam veure també els objectes que tenia i que han anat apareixent. Fins fa no res em vaig trobar uns objectes del meu iaio en la presó en eixa mateixa còmoda.

(Teresa s'alça i torna a la taula de l'entrevista que es torna a il·luminar. S'asseu.)

Teresa: I és ací quan jo vaig agarrar eixe relleu, tenia clar que això havia de reivindicar-se. Quin valor té la memòria i esta lluita? Com pot ser que estem dedicant este temps i este esforç? I és que és una cosa impulsiva, natural. Una necessitat. És un tema molt dur, però a mi m'ha aportat coses molt boniques, com són l'amistat amb estes grans amigues de la memòria i totes les que hem fet en este camí, i que açò ja és per a sempre. Estem en la lluita i no anem a parar, fins que els trobem, fins que els portem a casa, fins que reivindiquem el paper d'elles, perquè s'ho mereixen i perquè és la veritat i s'ha de saber com se saben altres coses.

(Passem a negre.)

ACTE III

-JUSTÍCIA?-

(S'obre el teló. A fosques, es projecta el títol de l'acte. Desapareix el text als 5 segons.)

ESCENA 1

Una habitació, un llit, una armari i una taula amb un espill, el mocador d'home de l'escena 6 de l'acte 1 i una fotografia d'un home emmarcada.

(Asunción, una dona major, es maquilla i es pentina mirant-se a l'espill. Quan acaba d'arreglar-se mira la fotografia que té damunt la taula, agafa el mocador i diu.)

Asunción: Avui és el teu dia pare.

(Després es fica les sabates i la jaqueta, agafa la borsa, el mocador que porta a la mà i el seu bastó i ix de l'escenari.)

(Es lleva el llit, l'armari i l'espill.)

Un ajuntament amb 5 persones.

(S'il·lumina tot l'escenari. La dona major ix de l'escenari per un costat acompanyada per una dona més jove, la seua filla, i caminen pel costat de les butaques. La dona va mirant sorpresa als espectadors de les butaques i va saludant-los com si foren veïns, passen pel corredor central i tornen a pujar a l'escenari.)

Asunción: *(mirant al públic)* Vaja! Quanta gent! Han vingut tots els veïns.

Veí: Hola Asunción! Quina alegria vore't. Estàs nerviosa?

Asunción: Bo... un poc, però estic contenta.

Filla d'Asunción: Portem molt de temps esperant aquest dia.

Alcaldessa: Veïns, veïnes! Si em podeu prestar atenció per favor. Anem a començar ja amb l'acte. *(Es situa al centre de l'escenari mirant al públic i els veïns i veïnes es situen als costats).* Bé, com ja sabeu ens hem reunit hui ací per retre homenatge a Vicent Camarasa, un home del nostre poble, un bon home, innocent, que va ser afusellat durant la postguerra. Passe ara el torn de paraula a la seua filla, una dona molt estimada al nostre poble, Asunción Camarasa.

(Asunción s'apropa al centre de l'escenari a poc a poc. Està nerviosa i emocionada. No deixa d'aferrar-se al mocador, que porta com un amulet.)

Asunción: Bon dia veïns i veïnes del meu poble. Per primera volta puc parlar en públic i puc dir que estic orgullosa de qui va ser mon pare. Jo ja sabia que el meu pare era innocent i un bon home, però és la primera vegada que puc alçar el cap i dir-ho alt i amb orgull. Espere que es continue trencant el silenci i reconeguent a tants homes i dones que van ser assassinats innocents. Gràcies.

(Els veïns i veïnes aplaudeixen. Pepita i la seua filla, les dos emocionades, s'abracen.)

(Passem a negre.)

ESCENA 2

L'escenari torna a estar dividit en dos per una paret de caixes de cartró. Tres de les caixes estan embolicades per la bandera republicana. A la dreta 6 afusellats, a l'esquerra 6 familiars i l'alcalde. L'alcalde està amb un atril i un discurs.

(Sona una música, com "Campanades a Morts" de Lluís Llach. Els afusellats representen una dansa de la mort. A l'altra banda de l'escenari, l'alcalde, mirant als familiars asseguts que li escolten emocionats, fa un discurs però el públic no el sent, ja que el tapa la música.)

Alcaldessa: *(Quan acaba la música)* Gràcies al treball d'Arqueoantro en l'exhumació de les fosses del cementeri de Paterna, vos faig entrega de les restes dels vostres familiars.

(L'alcaldeixa s'apropa a la paret de caixes, agarra la caixa de damunt embolicada en la bandera i es dirigeix a la familiar 1.)

(La familiar 1 agafa la caixa i s'emociona. Al mateix temps l'afusellat 1 s'alça lentament del terra, passa a l'altre costat del mur de caixes i abraça a la familiar 1, que segueix mirant amb emoció la caixa. Mentre sona una música com "Adagio for Strings" de Samuel Barber.)

Afusellat 1: (es gira al públic) Ja puc descansar en pau.

(L'alcaldeixa entrega altres dos caixes a altres dos familiars. Dos afusellats s'alcen, passen a l'altre costat del mur i abracen als seus familiars corresponents.)

(Passem a negre.)

ESCENA 3

Escenari buit. El llum enfoca les tres entrevistades. Maria, Pilar i Teresa estan dempeus en mig de l'escenari.

Maria: Encara hi ha fosses per exhumar i cossos per retornar a les seues famílies corresponents. És un deure de la nostra societat reunir a totes les famílies amb els seus morts i, sobretot, fer justícia. Perquè treure'ls de la fossa és una part molt important, per suposat, però no és suficient. El que els va passar a les nostres famílies són crims d'Estat, i com a tal, l'Estat hauria d'haver vingut, quan els nostres avantpassats encara estaven vius, i haver-los demanat perdó i haver-los dit que eren innocents. En el nostre país ha hagut un genocidi ideològic, i encara ningú ha sigut jutjat.

Pilar: En silenciar la memòria de la repressió, s'impedeix que es duga a terme un procés de reconciliació nacional en el qual es conega la veritat i es construïska una societat basada en el respecte als drets humans i la justícia.

Teresa: Per les nostres mares, les nostres àvies. Són el nostre referent. Elles no van callar i si elles pogueren, nosaltres els ho devem. Així que, ací estem.

(Maria, Pilar i Teresa ixen de l'escenari.)

ESCENA 4

Escenari buit.

(Sona una música, com "Adagio for strings" de Samuel Barber. Ix en primer lloc l'àvia de Maria i es col·loca a un costat de l'escenari mirant al públic. Després, ix l'àvia de Pilar pel mateix lloc i es fica a continuació de l'àvia de Maria i li dona la mà. Ix l'àvia de Teresa, es col·loca al costat de la de Maria i li dona també la mà. Ixen Teresa, Maria i Pilar en ordre i fan el mateix. I, per últim, surten les dos entrevistadores i completen la cadena.)

(L'àvia de Maria es gira cap a l'àvia de Pilar i li diu a l'orella sense que s'escolte.)

Àvia de Maria: No calleu, mai.

(Després l'àvia de Pilar es gira i li diu a l'àvia de Teresa a l'orella un poc més alt.)

Carmen Giner Mateu: No calleu, mai.

(L'àvia de Teresa es gira i li diu a Teresa a l'orella un poc més alt però sense que s'arribe a entredre el missatge des del públic.)

Trini Sanchis Cots: No calleu, mai.

(Teresa es gira i li diu a Maria més alt.)

Teresa: No cal·leu, mai.

(Maria es gira i li diu a Pilar més alt.)

Maria: No cal·leu, mai.

(Pilar es gira i li diu a les entrevistadores, més alt, de manera que ja s'escolta perfectament des del públic.)

Pilar: No cal·leu, mai.

(Les entrevistadores es separen de la cadena i passen al capdavant de l'escenari. Mirant al públic.)

Entrevistadores: *(a la vegada)* No cal·leu, mai.

Entrevistadora 1: *(Mira a les dones de l'escenari i torna a dirigir-se al públic)* Les seues veus han traspassat generacions i han arribat fins al dia d'avui.

Entrevistadora 2: Són i som les “Guàrdianes de la Memòria”, perquè hem dedicat, i dedicarem, la nostra vida a explicar la veritat. No callarem mai.

(Les entrevistadores comencen a cantar “Cant de lluita” de Roba Estesa. Les tres àvies i les entrevistades s'uneixen al cant i s'apropen cap avant de l'escenari amb les entrevistadores. Van apareixent més dones per darrere cantant i es van acostant.)

(NEGRE)

FI